

ÉLETÜNK

XXXVII. évf. 2. szám (37. Jg. Nr. 2)

Az európai magyar katolikusok lapja

2005. február

AZ IDEGENGYŰLÖLET ELLEN

II. János Pál pápa üzenete
a Vándorlók és a Menekültek 89. Világnapjára

I. A mai világban a vándorlás egyre inkább kiszélesedő jelenséggé vált, amely származási-, átmenő- vagy fogadóországként minden nemzetet érint. A vándorlás emberek millióit érinti, és szemlélteti azt a kihívást, amely a vándorló Egyházat az emberiség nagy családjának szolgálatába állítja, és amely a mindenkit felölő felebaráti szeretetet az evangélium szellemében mozgatja. A vándorlók és menekültek idej világnapja legyen egy különleges alkalom az imádságra mindazoknak az ügyért, akik a legkülönbözőbb okokból házuiktól és családjuktól távol élnek; legyen ez az inanap a komoly megfontolás napja, hogy mivel tartoznak a katolikusok ezeken a testvéreiknek.

Egészben különlegesen vonatkozik ez a legszebeztetőbb idegenekre: az okmányok nélkül vándorlóokra, a hontalanokra, a menedéket keresőkre, a világ sok részén zajló véres konfliktusok üldözötteire és a bűnös emberkeskedelem - mindenekelőtt női és gyermek - áldozataira. A közelmúltban tanult voltunk az etnikai és nacionalista okok alapján történt tragikus áttelepítéseknek, amelyek az érintett csoportok életébe leirhatatlan szenvedést hoztak. Ennek a helyzetnek az okai azok a bűnös szándékok és cselekedetek, amelyek ellentétesek az evangéliummal, és amelyek a keresztényeket az egész világon arra ösztönzik, hogy a rosszat a jó által győzzék le.

2. A katolikus közösséghez való tartozás számára nem a nemzetiség vagy a társadalmi, illetve etnikai származás a döntő, hanem mindenekelőtt a Jézus Krisztusban való hit és a Szentháromság nevében való keresztség. Isten népének „világpolgár” jellege napjainkban gyakorlatilag minden részegyházban látható, mivel a vándorlás által maguk a kicsi és egykor elszigetelt közösségek pluralista és interkulturális valóságá alakultak át. Azok a helyek, ahol korábban csak ritkán lehetett idegent látni, most a világ legkülönbözőbb részeiről származó emberek hazája. Példának okáért, a vasárnapi szentmise egyre többször hirdeti az evangéliumot korábban soha nem hallott nyelveken, ami a régi szótár felhívásának új kifejeződést kölcsönöz: „Dicsérjétek az Urat minden népek, dicsérjétek őt minden nemzetek” (Zsolt 116, 1). Ezeknek a közösségeknek új lehetőséjük, hogy az egyetemes (katolicitás) tapasztalatát megélik. Az egyetemes az Egyháznak az ismertetője, ami kifejezésre juttatja a nyitottságot minden nép felé, amit a lélek minden nében véghezvisz.

Az Egyháznak meggyőződése, hogy egy helyi közösség tagjainak etnikai vagy más tulajdonság alapján történő beárkózása minden érdekelt számára elszegényedést jelentene és ellenmondana a megkereszteltet azon alapvető jogának, hogy Istent imádják és részt vegyenek a közösség életében. Továbbá, azok a bevándorlók, akik egy bizonyos plébániaközösségben magukat nemkívánatosnak érzik, mert nem tudják a helyi nyelvet és nem követik a helyi szokásokat, könnyen „elvezett bárányokká” válnak. Ezeknek a „kicsiknek” a lappangó diszkrimináció által okozott elkalldása nem csak a pásztorok, hanem a hívők számára is komoly gond kell, hogy legyen.

3. Ez visszavezet minket ahhoz a témá-

(Folytatás a 3. oldalon)

Szent Benedek Regulájában olvassuk: „A szerzetes életének olyannak kell lennie, mintha állandóan negyvennapra böjti fegyelem alatt élne, mégis mivel kevesekben van meg ehhez az erő, ezért azt tanácsoljuk, hogy a negyven napnak ebben az idejében teljes tisztasággal élje az életét, ugyanakkor a más időben elkövetett hanyagságait ezekben a szent napokban tegye jóvá”.

Mivel Szent Benedek Reguláját szerzetes társainak írta, ezért a „szerzetes” kifejezés szerepel e buzdításban. Azonban ő az ősegyház szellemét őrizte meg számunkra ebben a programban, s ezért a „szerzetes” kifejezést a „keresztény ember” kifejezésre is kicserélhetjük.

Ennek a szent időnek célja, lényege fogalmazódik meg itt, amelyet komolyan kellene vennünk ma is. Hogy mindez sikerülhessen, el kell mélyednünk egy kicsit a nagyböjti szellemében.

A Szent Liturgiáról szóló szinai dokumentumban erről ezt olvassuk: „A szent negyven napnak két jellegzetessége van. Előkészíti a keresztségre, vagy emlékeztünkbe idézi azt, továbbá hangsúlyozza a töredelmes lelkiületet. Ezek révén különösen jól előkészíti a húsvéti misztérium ünneplésére a hívőket”.

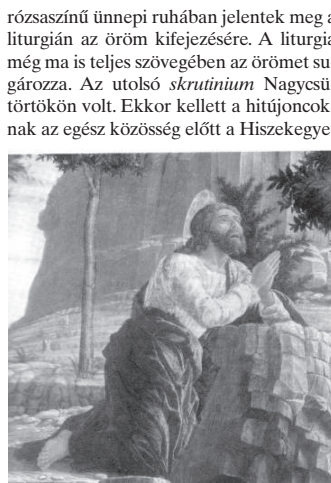
A KERESZTYSÉG

Az ősegyházban a keresztség szentségére készülöket (katekumenek, hittanulók) alapos oktatás után általában a húsvéti vigília szertartás keretében keresztelték meg.

A hittanulók több éves (2-3) hitoktatásban részesültek. Ez után jelentkezhetek keresztre. A keresztség felvételére való közvetlen előkészület a nagyböjti folyamán történt. Nagyböjti első vasárnapja utáni hétfőn volt a jelöltek elfogadása és a *nomenclatio*, a névadás szertartása. A nagyböjti ideje alatt többször voltak vizsgálatok (skrutiniumok) hitismeretről és főleg keresztény életvitelről. Az első vizsgálat nagyböjti 3. vasárnapja utáni szerdán volt. Ekkor a jelölteknek a homlokát és mellét megjelölték a kereszt jelével, rájuk lehettek, sőt nyújtottak nekik e szavakkal: „vedd a bölcsesség sóját és legyen ez a kegyelem eszköze az örökéletre”. A második vizsgálat a böjt 4. vasárnapja utáni szerdán volt. Ekkor a keresztség fogadalmát tartalmát és az egész keresztlés szertartását ismertették velük. Ezt a vizsgálatot is mély értelmű szertartás követte. A pap megérintette a fülüket és azt mondta: „Effeta - nyílj meg” (nyílj meg az üdvösség igazságaira). Ezt követte a hitvallásnak és a Miatyánk imádságának megtanulása való átadása (traditio). Mivel már elkezdődött a keresztség szertartásának kiszolgáltatása, a papság és a hívők úgy tekintettek a katekumeneket, mint az egyház „örömeit” és szeretetteljes érzülettel, nagy örömmel vették őket körül. Ez az öröm túlsordult a nagyböjti 4. vasárnapjának liturgiájára is, amelyet a pápa a római Szent Kereszt bazilikában végzett, ahová rózsával a kezébe vonult be. Ez a rózsza a lelki tavasz jelképe volt, amely tavasz a keresztlési szertartásban éled fel. A papok

NAGYBÖJT A KELLŐ IDŐ

Írta: Tamás József gyulafehérvári segédpüspök

Andrea Mantegna,
Imádság a Getszemáni kertben, 1455.

és a Miatyánkot kívülről elmondani (reditio). Ezután szent olajjal kenték meg őket, Krisztus üdvözítő erejének jelképekével. Majd letették a keresztségi fogadalmat. Ezzel végződött a keresztségre való előkészület. Maga a keresztlés a húsvéti vigília szertartásán történt, ami a keresztény ókor egyik legnagyobb eseménye volt.

Ha ma nincs is meg ez a *katekumenátsi* rendszer (bár felkészítése sok helyen folyamatban van), azt akarja az egyház, hogy a nagyböjti szentidő tudatosítsa és elmélyítse a keresztény emberekben azt, hogy az egyház a megkereszteltet közössége, és hogy a keresztség által húsvét titka révén Krisztussal a halálba temetkeznek és vele együtt új életre támadtak. Jézus az élő víz, Jézus a világ világossága, Jézus az örök élet.

A BŰNBÁNAT

Mivel a keresztségben új teremtménnyé lettünk, ehhez a kezdethez mindig vissza kell térnünk, mert a kereszténység állandó megtérés az Úrhoz. A megtérés, a bűnbánat a nagyböjti első napjától az utolsóig témája a liturgiának. A liturgia lila színe, oltáraink díszítésének elhagyása, az orgona lehalkulása, a bűnbánatra szólító szentírási szövegek, a hamvazkodás szertartása mind ezt célozzák.

Dramái szertartás a hamuszenteles és hamvazkodás. A hamuval való meghintés már az ószövetségben a bűnbánat jele volt. Így a níniveiek Jónás próféta prédikációjára bűnbánatot tartottak és ennek jelül hamuval hintették meg fejüket. Ugyanezt olvassuk Mardocheussal kapcsolatban is. A hamu kifejező jelképe a földi mulandóságnak és így természetes voltánál fogva is alkalmas arra, hogy bűnbánatra indíttson. Az őskeresztény korban eredetileg a nyilvános bűnösöknek szóló rítus volt. Nyilvános bűneiket nyilvános vezekléssel kellett jóvátenniük. Amikor elkezdtek a vezeklést, hamut hintettek fejükre és az összeülő paradicsomi kiűzéshez hasonlóan őket is „kiűzték” a

templomból. A vezeklőket Nagycsütörtönön fogadták vissza az egyház közösségébe. Amikor a 10. században megszűnt ez a nyilvános vezeklési bűnbánattartás, általánossá lett valamennyi hívő számára a hamvazkodás.

A bűnbánat tartása külső cselekedetben öltött testet. Ezek a böjt, az ima és az alamizsnálkodás.

A böjt volt e szentidőhöz legkorábban kapcsolódó bűnbánati cselekedet. Szent Ireneus püspök (+202) értesítése szerint a 2. században a húsvétra való lelki előkészületként két napos böjt volt: nagypénteken és nagyszombaton. A niceai zsinat (325) már 40 napos előkészületi időt ismer, amiből 36 nap volt böjti nap, hiszen a keresztények vasárnap sosem böjtöltek, az az öröm napja volt. A 7. századi Gelazianum (miskönyv) szerint már nagyböjti első vasárnapja előtti szerdán, hamvazoszerdán kezdődik az előkészítő idő, hogy kiegészüljön Jézus negyvennapos böjtje mintájára a nagyböjti böjtje, 40 naposra. A böjtölés kb. ezer éven át abban állt, hogy nagyböjti idején csak este volt étkezés. Ezenkívül hús és szeszitalom volt meg, később pedig a tejféléktől is tartózkodtak (tej, vaj, túró, tojás). A 14. századtól a böjti fegyelem megenyhült. A testi böjt a negyvennapos böjti programnak csak az egyik felét képezte. A másik a lélek böjtje, amely a rendetlen hajlamok, szenvedélyek megfékezését, a világi szórakozásoktól való tartózkodást, a bűnök elleni harcot jelent, ami kihangsúlyozódott a liturgiában, bár a testi böjtöt jobban kihangsúlyozták.

Ma a testi böjtre vonatkozó előírás minimalizálódott. Inkább az önkéntességet, a szabad elhatározásból vállalt többletet hangsúlyozza az egyház: önként, szabadon annyit vállaljon mindenki, amennyit a szeretet diktál.

Az ima a másik böjti cselekedet. „Akkor tartjuk meg méltóan a böjtöt, ha könnyek között imádkozunk” - mondja Szent Benedek.

Az egyéni ima sürgetése mellett érdekes tényként említhetjük, hogy addig, amíg az őskeresztény korban csak vasárnaponként volt szentmise, a nagyböjti szent időben elég hamar kialakult az a szokás, hogy hétköznaponként is végezzenek szentmisét. Ezek a miseszövegek is azért alakultak ki, a nagyböjti hétköznapijain is azért tartottak szentmisét, hogy az imádságos lelkületen keresztül is a szívbeli töredelmet felkeltsék.

Az alamizsnálkodás a harmadik bűnbánati cselekmény. A régi elnevezés, a keresztény *caritas*, minden megnyilatkozását, az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit foglalja magában.

E nagyböjti gyakorlat az ó- és újszövetségi szentírásnak sok szép kijelentésére támaszkodik. „A Magasságbeli úgy tekint az alamizsnát, mintha neki adnánk értékes áldozati adományt” (Tób 4, 11). „Vízrel oltják el a lobogó tűzlángot, az irgalmas szeretet bűnöket engesztel” (Sir 3,

(Folytatás a 8. oldalon.)

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

A Szentháromság időleges valami?

E-mail-en érkezett egy norvégiai olvasónk levele. Felhatalmazott nevének használatára is, de inkább nem élek ezzel az engedéllyel, mert más olvasók, akkor is, ha nem névtelenül írnak, jobb néven veszik, ha nevük nem szerepel, és én nem szeretnék különbséget tenni. Sorait viszont szinte teljes egészében közlöm: „Remélem előljáróban megegyezhetünk a következőkben: Isten lélek, nem egy idős úr, aki valahol ül, s jobbán ül Jézus. Hanem ez csak egy kép, mivel mi, emberek szeretünk képekben gondolkodni. Abban is biztos megegyezünk, hogy a három nagy monoteista vallás, mikor egy Istenben hisz, akkor valóban egy Istenben hisz. A kereszténység viszont azzal kezdődött, hogy Jézus emberré lett, a Szentlélek is megjelent, tehát az Isten Szentháromság-gá lett. Ami biztos furcsa a másik két nagy monoteista vallás híveinek. Jézus a '0 év' előtt nem létezett, ő csak azért jött hozzánk 33 évig, hogy egy feladatot, egy célt a földön elvégezzon. Utána visszatért a mennyekbe, s nem ül az Atya jobbán, hanem újra léleként azonos vele. Így tehát Kr. u. 34-től hozzá imádkozni, az nem helyes, nem valós. Csak Istenhez lehet imádkozni. Azaz a Szentháromság csak egy időleges valami volt, Kr. u. 0-tól 34-ig, utána visszaállt az eredeti Egyisten.”

Miklós atya válasza:

A fenti levélnek annál is inkább örülök, mert az elmúlt hét év alatt, vagyis amióta „Lenne egy kérdés...” című rovatomkat megkezdjük, a Szentháromságot érintő kérdést, kivéve egyszer a Jehova tanúi kapcsán 1998 januárjában, nem tett fel senki. Ez azért is meglepő, mert a Szentháromság titka a keresztény hit és lét középpontja: az a hallatlan újdonság, aminek felismerésére az emberi ész magától nem ké-

IMASZÁNDÉKOK

Február

1.

Imádkozunk, hogy a betegek, a leg-szegényebbek is, megkaphassák az emberhez méltó ápolást és orvosi kezelést.

Az egészséges ember viszonylag könnyen tud emberhez méltó viszonyokat teremteni maga körül. Az emberi méltóságot és személyiséget azonban lemondások, önmegtartózkodások által is lehet fejleszteni.

Csupán a helyesen és sokoldalúan fejlődött személyek képesek megfelelően oda hárni, hogy olyanok is részt vehessenek az emberhez méltó ápolásban és orvosi kezelésben, akik a maguk számára ezt - valószínűleg - képtelenek kiharcolni, illetve elérni.

A beteg ember (legtöbb esetben) eleve harc képtelen, erőtlén, általában nem ismeri a lehetőségeket s az azokhoz vezető utakat. Ilyenkor eligazításra, segítségre van szüksége, emberekre, akik szükség esetén anyagilag is támogatják.

2.

Imádkozunk, hogy minden misszionárius fokozatosan felismerje, hogy csak Krisztus iránti lángoló szeretettel lehet hatékonyan és meggyőzően terjeszteni az Örömhírt.

Amikor hivatása kezdetén az ember arról hall, hogy neki kell továbbadnia Jézus Krisztus Örömhírét, lángol a fiatal szív. Ez a lángolás természetesen magától Jézustól származik, ő „gyújtja” lámpa azok buzdóságát, akik önfeláldozó módon akarják hirdetni az Örömhírt. Ők minél több embert akarnak megismertetni a mindnyájunkat üdvözülésre hívó isteni Megváltóval.

Nehéz dolog azonban úgy hirdetni az Evangéliumot, hogy nem sugározzuk a kegyelmi örömet. Ennek fellobbantása a Szentlélek műve: Ő gyújtja lámpa a befogadók készségét is. A mi feladatunk, hogy teljes lelkesedéssel és odaadással hirdessük az örömhírt. Imádkozunk, hogy a Szentlélek lángnyelvei megfelelő időben érkezzenek!

Fejős Ottó

pes, de talán éppen ezért foglalkoztatta - attól fogva, hogy Jézus valamelyest fellebbentette róla a fátylat - immár két évezrede az Isten felé tapogatózó embert.

Mielőtt érdemben rátérnék olvasónk levelének témájára, két megjegyzés:

1. Azt, hogy az Egyistenben három személy van, azaz, hogy Isten háromszemélyű, nem a papok találták ki, hanem kizárólag Jézus Krisztustól tudjuk, az ő, az Újszövetségi Szentírásban velünk közölt (ki nyilatkoztatott) tanításából. Erre sem az Ószövetségben, sem pedig a Koránban nem találunk utalást. A Szentháromságban való hit ennél fogva, az Újszövetséget Isten szavának elfogadó kereszténység sajátja.

2. A Szentháromság - hittitok. Ez azt jelenti, hogy - bár nem tartalmaz logikai ellentmondást (nem állítja, hogy 1=3) - az emberi értelem, se megérteni, se átfogni nem tudja, de valamennyire közelíteni tud hozzá, legalábbis annyira, hogy a hit, amellyel azt elfogadja, értelmesen megalapozott legyen.

A Szentháromság

Ezek után lássuk röviden a Szentháromságra vonatkozó tanítás lényegét. Kiindulópont lehet Jézusnak, feltámadása után, de mennybemenetele előtt tanításainak adott végső utasítása, amely a Máté evangélium záró mondatát: „En kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket. Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében...” (Mt 28, 19). Jézus természetesen számos alkalommal beszélt az isteni személyekről, elsősorban az Atyáról, kifejtve hozzá való viszonyulását (Mt 11, 27; Jn 10, 30: „Én és az Atya egy vagyunk”) és részletesen az Utolsó Vacsorán mondott beszédében (Jn 14-17), ahol a Szentlélek lényegére és szerepére vonatkozólag is fontos utalásokat találunk. Szentháromság helyek egyébként nagyszámban fordulnak elő az Apostolok Cselekedeteiben (pl. a 2., 3., 6., 8., fejezetekben) és János és Pál leveleiben (több, mint 50-szer), ami arra mutat, hogy a Háromságos Egyisten hite már az első keresztény közösségekben eleven volt.

A keresztényüldözés megszűnése után, az első egyetemes zsinatok (325 - Nicea, 381 - Konstantinápoly) megfogalmazták az Egyház hivatalos tanítását, egyes, már abban az időben elharapózott, téves nézetekkel szemben: az *arianizmus* szerint Jézus nem egylényű az Atyával, (nem *homouiosz*), hanem csak hasonló lényű (*homoiouiosz*), ennél fogva nem Isten, hanem csak teremtmény; a *doketizmus* azt tanította, hogy Jézusnak, mint valóságos Istennek csak látszatra volt emberi teste, tehát nem volt valóságos ember is; a *szabelianizmus* azt vallotta, hogy Atya, Fiú, Szentlélek csak különféle elnevezései Istennek, különféle megjelenési módjai a mi számunkra, de nem három személy; a *triteizmus* odáig ment, hogy a három isteni személyben három istenséget látott, akik a közös hatalom és akarat által váltak eggyé.

Az Egyház, Szentháromságra vonatkozó tanítása pontosságát, korabeli görög filozófiában használt fogalmakat kölcsönözött ki. Különösen három fogalom tűnt alkalmasnak: a „lényeg”, illetve „természet”, a „személy” és a „vonatkozás”.

- „Lényeg”, illetve „természet” jelzi magát a teljes isteni valóságot.

- „Személy”: a „természet” egyéni birtoklása az értelem és akarat által.

Az embernél a „természet” véges, ennél fogva birtoklása, „személy” mivolta is az Istennél a „természet” végtelen, tehát birtoklásának módja, ami a „személy” sajátja, szintén végtelen: Benne „természet” és „személy” egy valóság, de nem azonoság.

- „Vonatkozás”: egy „személy” más (tárgyhoz vagy személyhez) való viszonya. A „vonatkozás” különbözőségeit feltételez.

Ezek előrebocsátása után lássuk a Szentháromságról szóló tan alaptételeit:

VELÜNK VAN

2.

AZ EUCHARISZTIA HÁRMAS ARCULATA

Tudjuk, hogy a kereszténység válságát három szentséggel ünnepli az Egyház: első a keresztség, majd később a bérmlásban erősül meg keresztény mivoltunk, és végül az Eucharisztia által teljesedik be Krisztus életében való részvételünk egész életünk folyamán. Minden alkalommal, amikor az Eucharisziában részt veszünk, keresztségi elkötelezettségünket valljuk és tapasztaljuk meg újra és újra.

Most azonban arra szeretnénk rámutatni, hogy kezdettől fogva az Eucharisztia hármasságát mutat: benne valóságosan jelen van maga Jézus Krisztus, - aki a szentmise-áldozatban jelenlévővé teszi kereszthalálát és feltámadását, - majd a szentáldozásban ételül és itallal adja magát nekünk, hogy egyek lehessünk vele. Tehát

1. A Szentháromság egy Isten. Ez azt jelenti, hogy a három isteni személynek egy és ugyanazon isteni természet a sajátja, öröktől fogva, mindegyiknek osztatlanul, teljes egészében.

2. A három isteni személy valóban különbözik egymástól, mégpedig eredetét illetően. Istenben két valós eredést különböztetünk meg (processio): a „nemzés”-t (generatio) és a „lehelés”-t (spiratio). Az Atya az isteni természetet, mint „nemző” birtokolja, és „személy” mivolta is ebben áll. A „nemzés”-ből ered a „Fiú”, aki mint „nemzett”, mint aki az Atyától „született”, birtokolja öröktől fogva az isteni természetet. A Szentlélek az Atyától és a Fiútól „származik”: ezt jelöli a teológia a „lehelés” kifejezéssel.

Számunkra valamivel könnyebben megközelíthető a Szentháromság személyalkotó élete, illetve a személyek különbözősége, ha abból indulunk ki, hogy Isten tiszta szellem, tehát belső élete, (így az eredetek is), a szellem tevékenységének, az értelemnek és akaratnak felel meg. Ennél fogva: az Atya megismeri magát - ezáltal „személy”; önmegismerését kimondja egy „Szó”-ban, „Ige”-ben - ez a második isteni személy, az Ige/Fiú; az Atya és a Fiú szeretik egymást - ez a Szentlélek.

3. Az isteni személyek egymással vonatkozásban állnak. E vonatkozások jelzik a személyek közti különbséget, de nem érintik az isteni természet egységét. „Ezen egység folytán az Atya egészen a Fiúban van, egészen a Szentlélekben; a Fiú egészen az Atyában van és egészen a Szentlélekben; a Szentlélek egészen az Atyában van és egészen a Fiúban” (Firenzei zsinat, 1442). Az Atya sose cselekszik a Fiú és a Szentlélek nélkül, sem a Fiú, vagy a Szentlélek, az Atya és egymás nélkül. Tehát a teremtetés is, a Megváltás is a teljes Szentháromság műve, akkor is, ha az Atyának, illetve a Fiúnak tulajdonítjuk. Ugyanez áll a Szentléleknek tulajdonított Megszentelésre is (szentség, kegyelem): az is a teljes Szentháromság műve.

A Megtestesülés

Norvégiai olvasónk levelében kitér a Megtestesülés titkára is. Mit jelent ez? Azt, hogy a második isteni személy egy adott történelmi pillanatban felvette isteni természetét mellé az emberit is: „Az Ige testté lett” (Jn 1, 14). Isteni személyisége egybefonta a két természetet, tehát valóságos Isten és valóságos ember, emberi személyiség nélkül, de emberi lélekkel, tudással, akarattal és testtel, és emberi néven, mint Jézus Krisztus.

A Megtestesülés körül is akadtak tévtanok. A már említetteteken kívül a *nesztorianizmus*, amely Krisztusban külön emberi személyiséget tételezett fel és a mo-

(Folytatás a 6. oldalon.)

valóságos jelenléte, húsvéti áldozata és megdicsőülése, valamint a szentáldozás, hármasságát fejezi ki ugyanannak a szentségnek. Az ősegyházban, és még vagy ezer évig, ezt minden keresztény jól tudta, hogy ott Krisztus van jelen, aki feláldozza magát értünk, de fel is támad halottaiból, és ehhez a Krisztushoz kapcsolták életüket. Szinte természetes volt, hogy a szentáldozásban ezzel a Jézus Krisztussal egyesültek majd minden alkalommal, mert ezzel fejezték ki keresztény azonosságukat. Ahogy a vértanúk mondták: „Az Eucharisztia nélkül nem tudunk élni!” (Sine Dominico esse non possumus!).

Az idők folyamán azonban az Eucharisztia egyetlen titkának hármasságát elbomlott. Már az 5. században egyesek féltek megközelíteni a „*mysterium tremendum*”-ot, vagyis az Úr Jézus jelenlétének félelmetes titkát, és elmaradtak a szentáldozástól. A *monofizita* eretnekiség, mely túlhangsúlyozta Jézus isteni természetét, arra vezetett, hogy a hívek bűnösségük tudatában nem merték magukhoz venni az Úr Jézust a szentáldozásban, pedig amikor Jézus étel és ital formájában adta magát nekünk, jól tudta, hogy gyorsan és bűnös embereknek adja magát. Nem várta el tőlünk, hogy szentek legyünk, (mint ahogy később ezt a *janzenista* eretnekiség megkövetelni látszott), hanem ide adta magát úti edelelül, *Vaticum*-ként, (*ephodon*) földi vándorunk tartamára. Ezek a keresztények hittek az Úr Jézus valóságos jelenlétében, részt is vettek a szentmise-áldozaton, de nem járultak szentáldozáshoz. Elmaradt tehát a Jézussal való bensőséges egyesülésük. - A szentáldozás így elválasztódott a szentmisétől, olyannyira, hogy ha a 20. században valaki mégis szentáldozáshoz akart járni, akkor vagy mise előtt vagy utána áldozhatott, de nem alatta, pedig az áldozás szerzője a szentmisénél.

A 9. századtól kezdve teológiai viták keletkeztek az Úr Jézus valóságos jelenlétével kapcsolatban az Eucharisziában. (Radbertus, Ratramnus, Berengarius). Egyesek csupán szimbolikus jelenlétet láttak benne, mások meg eltúlozták a valóságos jelenlétet és egészen banális módon próbálták azt megmagyarázni. Végül is az Egyház megfogalmazta filozófiai fogalmak segítségével az átlénygülést (*transubstantiatio*) tanát, vagyis egyszerűen kijelentette, hogy jóllehet a külső színe a kenyérnek és borknak megmarad az átváltoztatás után, a kenyérnek és borknak a lényege „átváltozik” Krisztus testévé és vérévé. Az Egyház továbbá hangsúlyozta Jézus valóságos, *szubsztanciális* jelenlétét azzal is, hogy bevezette az „Ürnapjának” az ünnepeit, amivel az Eucharisztia imádására szólít fel minket, hiszen maga Jézus Krisztus, az Isten-ember van itt jelen. Ezzel kapcsolatban megjelent aztán az Egyház teológiájában és a hívek ájtatosságában is Krisztus valóságos jelenlétének a gyakorlati formája, az eucharisztikus imádás, szentség-látogatás, szentség-kítélés és -áldás formájában. - Volt tehát szentmise, néha szentáldozás is a misén kívül, és az Ol-táriszentség imádása a *tabernákulum*ban, vagy pedig a *monstranciában* kitéve. Így bomlott fel az Eucharisztia egységes titkának hármasságát három szintre különálló fejezetre, melynek megvoltak üdvös hatásai, de mégis elkülönültek egymástól, amik szervesen együvé tartoznak.

A 2. Vatikáni Zsinatnak sikerült azonban újra egyesíteni ezt a három arculatot, és középpontba helyezni az Egyház ősi tanítását az Eucharisziával kapcsolatban.

Miklós Attila S. J., püspök

POLITIZÁLHAT-E AZ EGYHÁZ?

Az elmúlt hetekben valóságos kultúrharc alakult ki Magyarországon, amint egy katolikus újságíró rámutatott az egyházi iskolák állami finanszírozása körüli vitákról írva. A sajtó egyházellenes megnyilatkozásait figyelve könnyen megállapíthatjuk, hogy tények helyett ideológia érvényesül, hogy a 2005-ös költségvetési tervezet alátámasztásakor a minisztérium manipulálja a nyilvánosság előtt a számadatokat, és a szocialista-liberális pártkormány kijátssza az 1990/IV-es törvényt a lelkiismereti és vallásszabadságról, megsérti az 1997-es vatikáni-magyar megállapodást.

Nemcsak az iskolaiügyben, hanem a kettős állampolgárságra vonatkozó népszavazás körüli csatározásban is gyakran hallottuk és olvastuk az ilyen kijelentéseket: „Az egyház nem politizálhat”, a Magyar Püspöki Kar - Titkársága révén - illetéktelenül avatkozott bele a politikába stb. Egy volt miniszterelnök pár évvel ezelőtt kijelentette: „A zsinat tanítása szerint az egyház, egyháziak politizálása tilos.” Most pedig, december 18-án vatikáni látogatásáról nyilatkozva Gyurcsány Ferenc miniszterelnök elmondta a magyar újságíróknak, hogy a beszámolójában kitért a magyar katolikus egyház közéleti szerepére. A Magyar Távirati Iroda híradása szerint Angelo Sodano bíboros államtitkárral folytatott megbeszélésén főleg erre a kérdésre koncentráltak, tehát „miként értékelhető az az aktív közéleti szerep, amely sokakban kétséget ébreszt, helyes-e, ha azokban a kérdésekben nyílt és egyértelmű állásfoglalást tesz közé a magyar katolikus egyház püspöki kara, illetve ezt helyenként aggodalomra okot adóan képviselik. Amely kérdések egyébként a pártpolitika tárgykörébe tartoznak, vagy messze túlterjeszkednek ezek a kérdések a hit szabad megvallásának és a vallásszabadság gyakorlásának tárgykörén.” Így Gyurcsány Ferenc közlése az MTI híradása szerint.

Most röviden összefoglalom a zsinat és a pápák tanítását a kérdéssről. Ha az egyházat támadó pártideológusok forgatnák a zsinat dokumentumait és ismernék az egyház szociális tanítását, árnyaltabban fogalmaznának. Az egyház több mint száz éves szociális tanítása - XIII. Leótól II. János Pál - világosan körülírta a keresztények társadalmi/politikai elkötelezettségét. Világos, hogy az „egyház” nemcsak a hierarchia, hanem minden megkeresztelt ember az egyház tagja. II. János Pál - elődjei tanítását követve - megmagyarázta, hogy az egyház társadalmi tanítása vezérelveket, a megítélés kritériumaival, a cselekvés normáinak ismertetésével segíti a közéleti kérdések jobb megoldását. „E tanítás nem harmadik út a kapitalizmus és a marxista kollektívizmus között (...),

hanem minden tekintetben sajátos tanítás. (...) Nem ideológia, hanem teológia, mégpedig az erkölcsoteológia területéhez tartozik. Az egyház szociális tanításának előadása és terjesztése evangéliumi küldetés, amely az egyház sajátja.” (Sollicitudo rei socialis, 41). Ugyanebben a körlevélben (31.) a pápa azt is kiemelte, hogy az egyháznak lelkipásztori kötelessége a szociális tanítás kifejtése és terjesztése. A papjelölteket fel kell készíteni arra, hogy a híveknek irányt tudjanak mutatni közéleti kérdésekben, hangoztatta egy korábbi vatikáni dokumentum. Legújabbban pedig a Vatikánban kiadtak egy kompendiumot, az egyház szociális tanításának rendszerezett összefoglalását, ezzel is jelezve a kérdés fontosságát. 2003 elején Ratzinger bíboros is közzétett a pápa jóváhagyásával egy dokumentumot, amelyben bírálja a keresztények növekvő közönyét a politikai kérdésekkel szemben.

Az általános elveket egy-egy ország püspökei a konkrét helyzetre alkalmazzák. Ezt tették a magyar főpásztorok 1997-es körlevélükben: „Igazságosabb és testvériesebb világot!” Legutóbb pedig az egyházi iskolák és intézmények körüli vitákban is joggal nyilatkoztak, hiszen közfeladatokról van szó. Az a tény, hogy az egyház és az állam szétválasztása megtörtént, és mindkettő a saját illetékességi körében önálló, nem jelenti azt, hogy a főpásztorok és a papok nem szólhatnak bele olyan politikát is érintő kérdésekbe, amelyek az egyház evangélikáló küldetéséhez tartoznak. Az a zsinati elv, hogy az egyház nem elegendik semmilyen politikai közosséggel, és nincs köve semmilyen politikai rendszerhez, nem jelenti azt, hogy az egyház „semleges” a politikai irányokkal, pártokkal szemben. Ha az egyház szociális tanítása szerint „ugyanaz a hit lehetővé tesz is különböző legitím választásokat” (Octogesima adveniens, 50) - természetesen demokratikus társadalomról, államról van szó - még nem jelenti azt, hogy minden irány, világnézet, párt „közömbös” számára. Meg kell vizsgálni az ideológiákat, a programokat, az ígéreteket és a megvalósításokat, azt, hogy valóban biztosítva van-e a vallásszabadság, az egyház szabad működése, az emberi jogok, a szolidaritás és az igazságosság, a szándékok és az eszközök helyessége, - és az egyház irányzatát is tekintve - megtenni a választásokat. Egy szóval: Az egyház tagjainak és vezetőinek kötelessége a politizálás, ha ezt az evangelizálás megköveteli.

Befejezésül XI. Piusz szavait idézem: „A politika a felebaráti szeretet gyakorlásának legkiválóbb módja lehet.”

(Elhangzott 2004. december 20-án este a Vatikáni Rádióban.)

P. Szabó Ferenc S. J., Budapest

AZ IDEGENGYŰLŐLET ELLEN...

Folytatás az 1. oldalról.

hoz, amelyet gyakran választok a vándorlók és utazók világnapi üzenetéhez, tudniillik ahhoz a keresztény közösséghez, hogy minden rászoruló befogadjunk, aki az ajtónkon kopog. Ez a nyitottság olyan erős, élő keresztény közösségeket épít, amelyeket a Lélek olyan ajándékokkal gazdagít, amelyeket más kultúrák új tanítványai ajándékoznak nekik. Alapvetően az evangéliumi szeretet fejeződik ki abban a szolidaritásban, amely a világ minden részén a vándorlók és utazók számára a sokféle segélyprogramot is életti. Ahhoz, hogy a vándorlóért és az üldözöttekért végzett szolgálat egyházi örökségének konkrét jelentőségét megértsük, az olyan személyiségek vívmányaira és hagyatékára kell emlékeznünk, mint Szent Saverio

Cabrini Francesca vagy Jean Baptist Scablirini püspök, vagy a katolikus Karitás segélyszervezetnek és a Vándorlós Nemzetközi Katolikus Tanácsának napjainkban kifejtett széleskörű tevékenysége.

Nem mindig könnyű szolidárisan cselekedni. Ez gyakorlatot kíván és azt, hogy felhagyjunk az elzárkózó magatartással. Az elzárkózás sok mai társadalomban agyafürtőbb és áthatóbb lett. Az Egyház minden szinten él a nevelés és a képzés széleskörű lehetőségeivel, hogy megelőzze az ilyen jelenségeket. Ezért szőltem fel a szülőket és a tanítókat, hogy a katolikus szociális tanításra támaszkodva álljanak ki a rasszizmussal és az idegengyűlölettel szemben.

4. Egyre mélyebben Krisztusba gyökerezve kell a keresztényeknek minden irány-

ISMERJÜK MEG PAPJAINKAT

Ismerjük meg papjainkat című sorozatunkban bemutatjuk a nyugat-európai magyar lelkipásztori szolgálatban működő papjainkat. Bemutatásuk egyben meghívó arra, hogy a külföldön lakó, esetleg ideiglenesen külföldön tartózkodó magyarok, illetve magyarul beszélő fiatalok, tanulók, munkakeresők Magyarországról, a Kárpát-medencéből vagy a világ bármely országából, igénybe vegyék lelkipásztori és egyéb szolgálataikat távol a hazától, az idegenben.

Popa Péter atya disszertáns a Fribourgi Egyetemen, a genfi, Lausanne-i és Fribourgi-i katolikus magyarok lelkipásztori Tempfli József nagyváradi püspök engedélyével, a helyi magyar hívek kérésére és anyagi támogatásával, az illetékes svájci püspökök tudtával. A Nagyváradi Egyházmegye papja.

Popa Péter

1971. december 22-én született Nagyváradon. 1978-tól 1990-ig szülővárosában végezte elemi iskoláit és gimnáziumi tanulmányait. Közben a román úszó válogatott tagjaként műgörgő országos bajnokságot nyert 1985-ben. 1990-ben érettségizett a Nagyváradi „Mihai Eminescu” gimnáziumban, román nyelven. Aztán beiratkozott a nagyváradi Borromei Szent Károly Teológia levelező hittanári szakára és a bucaresti Testnevelési Főiskola levelező edzői szakára. 1990-től 1991-ig plébániai kisegítőként, illetve hitoktatóként dolgozott és úszóoktatóként tevékenykedett. 1991-ben, a sikeres felvételi vizsga eredményeként a gyulafehérvári teológián, mint ösztöndíjas, elkezdhetette kispapi tanulmányait az egri szemináriumban és papnevelő intézetben, ahol teológiai tanulmányai közben az 1993/94-es főiskolai tanévben elvégezte a „Gárdonyi Géza” Újságíró Akadémiát, és középfokú újságírói képzettséget szerzett, az 1994/95-ös tanévben alapfokú jelbeszéd tanfolyamon vett részt, és rendszeresen tartott hittanórákat halmozottan sértült és süketnéma gyerekeknek. 1993-ban és 1995-ben francia nyelvkurzusokon vett részt Bruxellesben. 1997-ben teológiai diplomát szerzett az egri Hittudományi Főiskolán és június 22-én Tempfli József nagyváradi megyéspüspök pappá szentelte a nagyváradi székesegyházban az egyházmegye szolgálatára. Ünnepest jelmondata: „Domine ad quem ibimus” - Uram, kihez mennénk (Jn 6,68).

1997-1998 között plébániai kormányzó és egyetemi lelkész Nagyváradon, 2000. ja-

nuár-szeptember között a Nagyvárad-Olaszi „Szentlélek” Plébánia segédlelkésze és a Nagyvárad-Katalin telepi egyházközség plébániai kormányzója, közben 1998-tól 2000-ig Rómában, a Casa Balthasarban, lelki és teológiai képzésen vett részt. 1997-ben „Túl/élni”, 2000-ben „Kereszt és három pont” címmel jelent meg verses kötet, a miskolci Felsőmagyarország kiadónál.

2000. őszétől a genfi és Lausanne-i magyar katolikus közösségek kérésére, Tempfli József nagyváradi megyéspüspök engedélyével, a francia Svájcban élő katolikus magyarok lelkipásztori, és havonta magyar miséző Bernben. 2001. nyári szemeszterétől a Fribourgi Egyetem Teológia Fakultásán morális teológiából készíti doktori disszertációját. 2002-től a Magyar Katolikus Újságírók Szövetségének tagja.

Magyar szentmiséket tart rendszeresen

Genfben: minden hónap 1. és 3. vasárnapján 11.15-kor, a Szent Bonifác kápolnában, Av. Du Mail 14;

Lausanne-ban: minden hónap 2. és 4. vasárnapján 9.15-kor, a Servan kápolnában, E. Grasset 7;

Fribourg-ban: minden hónap utolsó vasárnapján 11.15-kor, az Orsolyiták kápolnában, Rue de Lausanne 92; és havonta egyszer Bern-ben, ahol egyébként minden vasárnap 11.45-kor van magyar szentmise a Viktoriaheim kápolnában, Schänzlistr. 63.

Minden hónap 1. és 3. szombatján 10.00-kor, 11.00-kor és 18.00-kor hittanórákat tart gyerekeknek, fiataloknak és felnőtteknek a Genfi Magyar Könyvtárban, Ch. De Terroux, 21, Grand-Saconnex.

Érdeklődni: Abbé Petru Popa, Route du Comptoir 2, CH-1700 Fribourg, Tel.: +41/26 534 06 72, Fax: +41/26 425 42 01 Templomkert@hispeed.ch

http://homepage.hispeed.ch/Templomkert

Cserháti Ferenc

Egyház és az Egyház tanításának hitessége a személy alapvető tiszteltetéséről, a pásztorok és a hívek erkölcsi bátorságától függ, hogy „mindig a szeretet fogadjanak” (vö.: Novo millennio ineunte 49.).

5. Aligha kell hangsúlyozni, hogy a kulturálisn vagyis közösségek egyedülálló lehetőségeit nyújtanak arra, hogy elmélyítsék a más egyházakkal és egyházi közösségekkel való egység ajándékát. Közülük több is a saját közösségen belül és a katolikus egyházzal együtt hathatósan fűradozik egy olyan társadalom felépítéséért, amelyben a vándorlók kultúrája és különleges adományaiak őszinte megbecsülésnek örvendenek, és amelyben a rasszizmustól, az idegengyűlöletől és a túlzott nacionalizmustól való megbélyegzés ellen prófétai módon lépnek fel.

Mária, Isten anyja, aki abban az órában, amikor világra hozta fiát maga is visszaüsitott volt, segítsen az Egyháznak, hogy egység jele és eszköze legyen a kultúrák és nemzetek egyetlen családjában. Az ő közbenjárása tegye lehetővé számunkra, hogy Krisztus megtestesüléséről és folytonos jelenlétéről tegyünk bizonyosságot életünkben, aki a megváltás művét hátrányos megkülönböztetés, elutasítás és kirekesztés nélkül általunk folytatja a történelemben és a világban. Isten bökésének áldása legyen mindazokkal, akik szívesen fogadják be az idegeneket Krisztus nevében.

Vatikán, 2004. október 24. - MK

Gyermekeknek

GYERTYAFÉNYEK

Még alig aludtak ki az adventi koszorú gyertyái, még alig mondtunk búcsút a karácsonyfát díszító gyertyáknak, a gyertya és általa a fény, az élet szimbóluma újra központi szerepet kap életünkben. Február 2-án van Gyertyaszentelő Boldogasszony - újjában - Urunk bemutatása ünnepe. Ezen a napon mutatta be Szűz Mária és Szent József a gyermek Jézust az Úrnak a jeruzsálemi templomban. Mária karján látjuk a Kisdedet, aki a Világ Világossága lett. Ennek emlékére gyűjtjük meg a megszentelt gyertyát, és sok helyen még ma is szép szokásként él a templomi gyertyás körmenet.

Bizonyára megfigyelték, hogy az egyházi szertartásokban milyen jelentős szerepet kap a gyertya, a fény - Krisztus világossága. Keresztelés alkalmával a pap gyertyát ad a szülők kezébe. Gyertya kerül az ünnepi asztalra, a születésnap tórára, és a vasárnapi misének is elmaradha-

atlan kelléke. Halottak napján gyertyát gyújtunk szereteteink sírján is, hogy az örök világosság fényeskedjék nekik.

Szép jelkép: ez a fény - Krisztus világossága eloszlatja a bűn lelki sötétségét, meggyújtja szívünkben a hit és a szeretet fénjét. Ahol gyertyák égnek, ott még rosszkodni is nehezebb. Megilletődve állunk előtte, és szívünket jóleső melegsége járja át. Kíváncsi, hogy a hit és szeretet lángja soha se aludjon ki szívetekben, és fénylő gyertyaként világítsatok magatok is.

Gyertyaszentelőhöz fűződik még az a kedves népi megfigyelés is: ha gyertyaszentelő napján kisüt a nap és a medve kijön a barlangjából és árnyékát meglátja, akkor visszaszűnik, mert sokáig tart a tél. Ha nem süt ki a nap és a medve barlangjában marad, akkor közel a tavasz. Valamiképpen ez is a fényvel, a világossággal, a tavaszi ébredéssel függ össze! Szeretettel:

Judit néni

Fiataloknak

A VILÁG VILÁGOSSÁGA

Ez a szó: világosság, legalább kétszázszor fordul elő a Szentírásban. A teremtés első pillanata, a világosság születése... Nekünk a világosság, a fény, minden pozitív gondolat, érzélem társa, ami biztonságot, tisztán látást ad. Milyen drága, értékes volt a megzabolázott tűz az embernek valamikor az idők kezdetén! Védelem az ijeszítő árnyakat vető sötétség ellen, meleget adó, családost őrző világosság, fényesség! Sokan hitték, és ma is hiszik, az istenek a fényben élnek, ők a világosság ajándékozik...

A kereszténységnek is alapja, fundamentuma a világosság, a fény. „Én vagyok a világ világossága” - mondja Jézus magáról. De, ami megdöbbentő, s ez a mai napig is érvényes kihívás minden Krisztus-követő számára, az Jézus kijelentése tanítványairól: „Ti vagytok a világ világossága...”

Mint lámpatartóra tett mécse világításokat az embereknek, legyetek részesei az igazi, örök fénynek, a világosságnak... A mécses, szerény, emberi fényforrás. Nem rabot vallató, kínzó fényugár. Ez-

zel kapcsolatban egy kedves kis történet jut eszembe...

Volt egyszer egy kis lámpa, egy kis mécses. Barátságos, meleg fényt árasztott. Az emberek jól érezték magukat szelíd, pislákoló világosságánál. Boldog melegekedettsége azonban csak addig tartott, amíg egy napon észrevette, hogy rajta kívül is vannak fényforrások, amelyek nálánál sokkal nagyobb világosságot árasztanak. A reklámok neonsövegei, a színpadok rivalda fénye elhomályosították minden erőfeszítését...

Bár csak én is ilyen lehetnék, sóhajtozott magában... S lám csoda történt: fénye erősödött, egyre hatalmasabb, sugárzóbb lett, minden apró, eldugott sarkot megvilágított, vakítóan tündökölt... De ahelelyt, hogy az emberek halásak lettek volna, szemüket hunyorgatva eltakarták... „Ti vagytok a világ világossága”... a szerény mécses, ami fényt ad, ott, ahová állították. Nem kérdő, nem sértő, nem tola-kodó, hanem egyszerű és célratörő, megbízható.

Pál atya

MAGYAR ISKOLA ERDÉLYBEN

Erdélyben sokat javult a helyzet a tanulási lehetőségek terén az 1989-es változás után. Főleg az egyházi iskolák létesítése hozott több és jobb lehetőséget a gyermekek számára. A magyarság nagy óhaja, hogy államilag támogatott önálló magyar iskolákat, egyetemet hozzon létre, ahol a végzettséget vita és mindenféle kálváriajárás nélkül elismerik az országban. Óriási megterhelést és hátrányos helyzetet okoz a diákoknak, román társaikkal szemben, hogy az amúgy is nehéz anyagot nem tanulhatják anyanyelvükön. S ez nem csak az egyetemeken van így, hanem pl. az elemi iskolákban is, ahol a földrajzot és történelmet román nyelven tanadják, s így a gyermekek nagyrésze ebből a két tantárgyból jóformán semmit sem tud.

A magyar történelem ismerete itt nem kötelező, de 1989 után (ha olyan a tanár), ezekről is tudomást szerezhetettek a gyerekek, de a papok a hittan órák alkalmával legalább a fontosabb dolgokra megtanítják a gyerekeket, és a szülők, nagyszülők is elmondanak áttét, megtapasztalt eseményeket. Nagyon sok jó könyv van az üzletben is, de olyan drágák, hogy nem sok gyereknek van lehetősége megvásárolni azokat.

Van olyan szakiskolát végzett gyerek, aki egy számszámok sem tudja a magyar nevet, és e miatt sok kellemetlensége adódik az idősebb magyar mesterekkel. Az állam nyelvét mindenkinek kötelessége megtanulni - ezzel egyetérték -, de ha a gyermek tiszta magyar közösségben él, az iskolában nem tud tökéletesen megtanulni románul (főleg a falusi gyerekek), mert nincs akivel gyakorolja a beszédet.

Ismerek olyan személyt, aki úgy vult be katonának, hogy semmit sem tudott románul. Volt is baja szegénynek, amíg legalább a vezényszavakat megtanulta. Szidták, szekírozták és a szemére vetették, hogy nem szégyelli a román kenyeret megenni? Katona társa, amikor lefordította neki magyarra, sírva válaszolta: Engedjenek haza, van nekünk otthon magyar kenyér.

A Székelyföldön sok a színmagyar lakosú község. Én is egy ilyen faluban gyermekkedtem, ott román szót nem lehetett hallani. Amikor 1950-ben családunkat kitelepítették Szilágysomlyóra, az új lakhelyen akartak tovább taníttatni. A felvételi vizsgák már végetértek, de édesapám elintézte, hogy utólag letehessem a vizsgát. Ő is velem jött a felvételi vizsgá-

MIÉRT ÉPPEN MARIENFELD?

a világ fiatalágát, hogy ott „egymást jobban megismerjék és az Úr Lelkét kérve, a keresztények egységéért fáradozzanak.”

A pápa, aki személyesen is jelen akar lenni közöttünk, a következő mottót választotta ki az eseménynek: „Eljöttünk, hogy imádjuk Őt” (Mt 2, 1). E rövid szentírási idézet utal a napkeleti bölcsek gyermeki hódolatára, amely gyönyörű vezérgondolatot sugall az Eucharisztia évében találkozni, lelkileg töltkezni kívánó, fiatal nemzedék számára. Nem véletlen a szentírási idézet kiválasztása sem, hiszen a hagyomány szerint, évszázadok óta a kölni dómban tiszteli a keresztény világ a gyermek Jézust imádó mágusok erekléit.

Hónapok óta folynak az előkészületek a kölni érsekség területén, és minden más német egyházközségben, hogy kellő körültekintéssel sikerüljön megszervezni a nagy eseményt, melyre kb. egy millió fiatal várnak.

A nyár elején nagy port kavart fel az a vita, amely a záróesemény színhelyének kivá-

ra. Két évig megszakításom volt betegségi miatt, így nagyon féltem. Nem volt baj a magyarnál és a számtannál, de a románból azt a keveset is elfelejtettem, amit tudtam. Megértő volt a tanár, segített, lediktált valami szöveget, majd azt mondta, írjak le egy verset.

- Én nem tudok román verset, tanár úr! Elfelejtettem - mondtam félénken.
- A Himnuszt csak tudod? - biztatott.
- Hát... az első szakaszát.
- Na, azt írd le! - mondta barátságosan, és én leírtam.

Elvette a tanár a dolgozatomat, belezett és hatalmas kacagás fogta el.
- Valami számárságot írtál - mondta édesapám. (Ő is bent volt az osztályban.)
- Nem tudom... feleltem.

Aztán visszatört a tanár még mindig nevetve. - Jöjjön csak Finta úr! Olvassa, mit írt a lány! - Édesapám olvasni kezdte: Tráiasca regele in pace și onor! (Éljen a király békében és tiszteletben!)

Édesapám arcára kiült a rémület. 3 évvel a román király elűzése után éltetni a királyt, amikor még a nevét sem szabad kiejteni! Erélyesen kiáltott rám: - hol tanultad te ezt? - Majdnem sírva válaszoltam: - Tudja a nyavalya. Erre a tanárt ismét elkapta a kacagó görcs. Édesapám még mindig aggodalmasan nézett a tanárra: - Tanár úr, kérem, nem lehetne... - A tanár a szavába vágott: - Ugyan, Finta úr, csak nem gondolja, hogy bajt okozok Önnek. De ilyen is csak egy székely gyerekkel történhet meg! Én pedig nem értettem az egészből semmit, csak azt, hogy a tanár egy másik verset diktált le nekem. Aztán a kommunista himnuszt is megtanultam.

Később az iskolában, nehéz volt lépést tartani az osztálytársakkal, mert ők mind tudtak románul. Az életbe kikerülve, mindent megtanultam, amit a szolgálatom megkövetelt és becsülettel elvégeztem a rám bízott feladatot.

Ma nagyon sok tehetséges gyerek van, megérdemelnék, hogy ne másodrangú állampolgárként csak a szolgálat munkáját kapják, hanem vezető beosztásban is bizonyíthassák tudásukat, képességüket.

Segíteni, támogatni kell őket, mert ők a továbbbivói, a megőrzői a magyar értékeknek, s ezeket veszni hagyni nagy vétek.

Finta Etelka, Futásfalva

lasztása körül alakult ki. A szervezők előbb egy régi, nem működő katonai repülőteret és környékét szemelték ki erre a célra Sankt Augustin Hangelar városrészében. A természetvédők szervezete megvétőzta a helyszínt és jogi eljárást helyezett kilátásba, ha a szervezők nem keresnek más helyet. Így tovább folyt a találgatás afelől, hogy melyik az a Kölnhöz közel eső szabadter, amelyen több százézer fiatal tud majd gondmentesen összegyűlni a pápával?

„Aztán, ahogy a napkeleti bölcsek elmentek...”, hosszas keresgélés után, meglelt a hely: Boldog Adolf Kolping szülővárosának közelében, Marienfelden (Kerpen). Mindaz, ami az illetékeseknek hónapokig bosszúságot okozott, gondviselészerű fordulatot hozott. Mert itt még több ember élt, mint Sankt Augustinban. És főleg, mert Marienföld területe „szent hely”. Nemcsak azóta, hogy a szervezők 2004. október közepén, tehát tíz hónappal az esemény előtt, egy ünnepélyes szentmisével, lelki értelemben „elfogalták”. E hely már nagyon régóta az, amivé a világgifjúsági találkozó kíván válni: istentiszteleti hely. Itt a ciszter szerzetesek egy romos kápolnában őrzik valamikor egy nagyon régi kőből készült szenvedő Mária szobrot. S ez a Pieta, mely 1420-ban készült, azóta sok száz zarándoklat célpontjává vált. De még korábbi időpontra is visszavezethető ez imádság helye: 1231-ben a ciszterci apácák alapították itt először kolostort Brotenbroich névvel. 1448-tól a ciszterci rend férfi ága vette át az időközben már apátsággá nőtt kolostort, s töltötte meg vallásos élettel a helyet egészen a szekularizációig (1803), amikor megszűntették a rendeket.

Így, sok évszázaddal később, most újra lelki zarándoktemplom épül itt a világgifjúsági találkozó alkalmával, ahol hajdanán, szerzetesek női és férfi ága, oly hosszú időn keresztül, liturgiára gyűlt össze és imádta Istent.

Idén augusztusban tehát Marienfelden - Isten segítségével - sok százézer fiatal a nagyvilágból a Szentatával együtt továbbfolytatja e lelki cselekedetet az éjszakai szentésgimádság és az azt követő ünnepi szentmise világában. A látszat szerint a XIX. század elején a szerzetesek igekezete kudarcra járt, mert - bár külső nyomásra -, de el kellett hagyni a kolostort. Viszont a lelkék mélyén körvonalazódni látszik, hogy mégis volt ereje imádjuknak! Én bízom abban, hogy imádságuk hatása meg fog mutatkozni most, évszázadokkal később, a világ fiataljainak együttélésében. S így újra bebizonyosodik, hogy semmi sem vész el örökre azok igekezeteiből, akik őszinte, tiszta szándékkal Isten dicsőségét és a lelkék javát szolgálják. Mert ma is vannak sokan, akiknek minden nemes igekezete első ráldatásra hiábavalónak tűnik. Sok szülő küzd ma is gyerekei egészséges körülmények közötti keresztény nevelkedésért, hitoktatók igekeznek mindent megtenni, hogy a felnövekvő nemzedék Istenre találjon, s mintha mindez hiába. Az első áldozás és bérmlkozás után az iskolások nagy része egy csapásra elmarad a közösség liturgikus ünnepéről, s a lelkeségek évekig nem találkoznak velük. A sikertelenség sokakat jobban felől, mint a bevett energia. És mégis, minden igekezetünk, amit Istennek ajánlunk, nem fölösleges. Néha olyankor mutatkozik meg mindezeknek a hatása és olyan formában, ahol és ahogy még csak álmodni sem mertük. Ki tudja, mennyi hitbeli erősödést fog majd eredményezni a ciszter szerzetesek évszázados imája 2005-ben a világgifjúsági találkozón. Bizonyára ők sem mertek álmodni arról, hogy egy ilyen eseményre fog sor kerülni apátságuk színhelyén.

Marienföld területének egyik oldalán áll egy nagy kő, amelybe Adolf Kolping egy mondata van belevésve. A boldoggá avatott kerpeni Kolping ezeket a szavakat mondta hajdani szülőfaluja káplánjának, aki életútján mély benyomást tett rá: „Igekezedet nem lesz fölösleges.”

Az Egyház hivatalos megnyilatkozása alapján tudjuk, hogy Kolping életében valóban nem volt hiábavaló mások igekezete. De imádkozunk és dolgozunk közösen reménykedve azért, hogy a 2005-ös világgifjúsági találkozó Kölnben is sok lelki gyümölcsöt érleljen fiataljaink és mindannyiunk életében.

Lukács József

Madridi levél

A CÍMZETT EGY FAGYASZTOTT EMBRIÓ

Az ABC spanyol napilap - olvasója vagyok - minden csütörtökön egyházi mellékletet ad ki Alfa és Omega címmel. Nemrégem nyílt levél jelent meg benne; címettje - fagyasztott embrió volt! Nem véletlenül jelent meg éppen most, hiszen több ezer ilyen embrió jövőjét vitatják. Lejáróban van ugyanis, - sok esetben talán már le is járt - a megtartásukra korábban megszabott, öt éves határidő. A levelet nem könnyű részvétlenül olvasni. Hadd ültessm át a lényegét!

„Szüleid gyermeket akartak, de nem jött. Ezért vetétek igénybe a mesterséges megtermékenyítést. Kémcsőben fogamzótól testvéreiddel együtt. Az orvosok aztán kiválasztottak egy párat, és az anyaméhbe ültették. Egyikük, a legszerencsésebb, meg is született. De mi lesz veled és testvéreiddel? Befagyasztottak, életek mások döntésétől függ. Múltak az évek. Szüleid testvéreiddel voltak elfoglalva, talán már nem is gondoltak rád.”

„Aztán közérdekű problémává lettél sorszádaiddal együtt. Politikusok és tudósok arra a következtetésre jutottak, hogy nem maradhatasz így mindíg. Szüleid nem mernek befogni. Valamikor még számoltak veled arra az esetre, ha nem sikerül az első kísérlet. Az illetékesek aztán úgy gondolták, nekik kell dönteniük. Több lehetőség kínálkozik. Az első: módot adni, hogy megszülessél, náluk vagy más házaspárnál. Akkor más otthonban nőnél fel, de szeretnénk. Hagyhatnák azt is, hogy meghalj; csak ki kellene kapcsolni a fagyasztót, vagy kivenni téged. Ezzel történeted be is fejeződnék. A harmadik megoldás az volna, hogy tudományos kísérletekre használjanak fel. Szüleid 'a haladást támogatnák', ha megengednék, hogy így végezzenek veled. Anyajutakat vennének ki belőled, s új utak nyílnának beteg szervek gyógyítására, megújítására. Másoktól függ tehát a sorsod, olyanoktól, akik nem értik, vagy nem akarják elismerni, hogy apró, de lelkes, emberi lény vagy.”

„Sorsod még nem dőlt el. Talán alkalmat adnak, hogy megszülessél, talán egyszer majd el is olvashatod ezt a levelet. Akár találkozhatnánk is, én egy öreg, te fiatal ember. Ha nem így volna, ha te nem élsz már, vagy én halok meg előbb, majd láthatjuk egymást az égen.”

„Csak azt akartam megmondani, hogy van egy barátod, aki szeret és reméli, hogy sokan rájönnek, ki és mi vagy, s alkalmat adnak, hogy élj, amint megérdemled.”

Nagyjából ez állt a levélben, s engem elgondolkodtatott, megpendített egy hírt bennem, annál is inkább, mivel nincsenek unokáim.

A kérdés gyakorlati megoldása persze nem könnyű. Ezekre rúg a fagyasztott embriók száma; először ezeknek a sorsát kell eldönteni, aztán elérni, hogy a jövőben ilyenek, feleslegesek, ne legyenek. S mindennek előtt talán azt kellene bevenni a közudatba, hogy nem mindegy, honnan származnak a felhasználandó anyasejtek: kifejezett szervezetről, köldökszínról, vagy embrióból. Nem elég azt leszögezni, mit nem szabad tenni; azt is tudnunk kell, mit tehetünk.

(Ami pedig a mennyországban való találkozást illeti, II. János Pál pápa utasítást adott a limbusról szóló tan felülvizsgálására.)

Rónai Zoltán

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidítsen a beküldött kéziratokon.

A szerkesztőség

KIÉRDEMELTE A HIT PAJZSA KITÜNTETÉST

felé, a sopronkőhidai fertőtlenítőben kapott egyértelmű választ arra a kérdésre, hogy mit is akar vele a Jóisten: nem diákokat fog tanítani - mint eltervezte -, hanem az lesz a dolga, hogy tartsa a lelket fogolytársaiban. Ez volt a hivatása a lágerben tíz évig. Ezért volt Placid atya a legboldogabb ember az egész Szovjetunióban, mert rátalált az életfeladatra. Az olvasó ennel a mondatnál végképp megakadna, ha már korábban nem szokott volna hozzá az első szám első személyben elbeszélte történet anekdotizáló stílusához, a mindenén átsütő humorhoz, amit alighanem mankónak adott Placid atya kezében az Úr a temérdek kín, megaláztatás és kísértés elviseléséhez. Nem provokálta a sorsot, hogy hősse váljék, de talán éppen ezért lett hős. Nem alkudozott, nem árult el senkit - így nem is lehetett zsarolni sem. Pedig hazatérte után kétkézi segédmunkásként a hatalom megcsilllantotta előtte a

visszatérés lehetőségét a tanári katedrára. Ezért csak titokban folytathatta papi hivatását, név nélkül gyóntatott a budai Szent Imre templomban, vidéken első áldozókat készített fel, közben olyan becsülettel végezte a nehéz testi munkát, hogy csaknem sztahanovista kitüntetésben is részesült. Nyugdíjazása után minden idejét a felnőtt katekézisnek, a jegyesoktatásnak, a betegápolgatásoknak, esketéseknak, temetéseknek és lelki gyakorlatoknak szenteli. Rehabilitációt sem az egyháztól, sem rendjétől, de még a magyar hatóságoktól sem kért - mert szovjet hadbírósg mondott rá ítéletet, ami alól a Szovjet Legfelsőbb Bíróság ugyan néhány éve felmentette, de - mint a könyvben olvashatjuk - odáig mégsem süllyedt, hogy Moszkva rehabilitálja. A könyv végén a rendszerváltást követő évek is meglevenednek, Placid atya találkozik a Pannónhalmára látogató Szentatyával, ellátogat a Szentföldre és zarándoklatvezetőként megjárja Európa csaknem valamennyi búcsújáró helyét. Egészsége megingott ugyan, de ennek ellenére - éppen két éve - Mádl Ferenc köztársasági elnök feleségétől személyesen vehette át a kommunizmus áldozatai számára alapított Parma Fidei - a Hit Pajza kitüntetést.

Vincze András

ÚJ ISKOLA ÉS KOLLÉGIUM ÉPÜL DÉLVIDÉKEN

Tótfalut, ezt a Bácska szívében elterülő kis települést, katolikus plébániájának szerteágazó tevékenysége tette ismertté a délvidéki magyarság körében, legújabb kezdeményezésük megvalósulása után pedig még jelentősebb szerepet tölthetnek be a régió egyházi és világi életében.

Tótfaluban már régóta időszerű egy új iskola építése, hisz jelenleg csak négyosztályos iskola működik egy elavult, XIX. századi épületben. A helyi Római Katolikus Egyház-közösség indítványára kilencosztályos egyházi iskolát és kollégiumot építenek. Az építkezés költségeinek fedezését nemcsak Tótfalu, hanem a közeli Magyarkanizsa önkormányzata is elvállalta, így közös projektum megvalósításáról van szó. A munkálatok 2004 tavaszán már megkezdődtek az Egyház-közösség tulajdonában lévő területen, és 2006 au-

gusztusában fejeződnek be. A kétszintes, 2.465 négyzetméteres épületnek hat tanterme, több szaktanterme, számítógépes rendszerrel felszerelt könyvtára, tornaterme lesz, az udvaron sportpályákkal. A plébánia kollégiumi részében 180 vidéki tanuló elhelyezésére lesz lehetőség. Az ökömenikus rendeltetésű egyházi iskola és kollégium nemcsak a falu gyermekeinek a helyben való tanulását biztosítja majd az első osztálytól a kilencedik osztályig, hanem emelt szintű oktatást nyújt a délvidéki magyar diákoknak is. A tanterv szerkesztésénél az általános iskola oktatási rendszerébe, és felkészíté- né a tanulókat a továbbtanulásra. Az intézmény nyitott rendszerben és vegyes tagozatként működne, nem felekezeti (katolikus) iskola lenne, a többi történelmi egyház diákjait is befogadná. Az iskola és a kollégium fenntartási és

üzemeltetési költségeit állami támogatásból, alapítványi pénzekből, és a tótfalui Egyház-közösség hozzájárulásából fedeznék.

Az új iskolában - a tervek szerint- 2006. szeptember 1-jén megkezdődik a tanítás, és ezzel új távlatok nyílnak a térség lakói előtt.

Az intézmény újabb mérföldkő lesz Tótfalu fejlődésében és a katolikus plébánia tevékenységében, hisz az 1990-ben alapított egyházi nyomdában keresztény szellemiségű újságok, könyvek jelennek meg, a Plébánia Ifjúsági Központjában folyamatosan a gyermek- és ifjúsági táborozások, nagy visszhangjuk van az értelmiségi kerekasztal-megbeszéléseknek is, a jövőre megnyíló egyházi iskola és kollégium pedig már a régió magyarságának sajátos szellemi központjává emelheti a kis bácskai falut.

Dr. Benkócs Mária,
Essen

Londoni levél

EGY „SEVALLÁSÚ” GONDOLKODÓRÓL

Kilencvenedik születésnapja alkalmából rögzítettem szalagra többórás beszélgetést a Londonban élő Kossuth-díjas író-költő filozófussal, Határ Győzővel, aki ismert ellenfele az egyházaknak. Nem csak - mint ő mondja - „sevallású”, hanem Istenben sem hisz.

Határ Győző apja magyar és német nyelvű, erdélyi szász ember volt, a bibliofil könyveiről híres gyomai Kner nyomda papír-raktárát vezette az első világháború előtt. A poprádfelkai papírmalomban tanulata ki a papír-szakmát, majd néhány éven át Bécsben élt. Ott nagy hatással volt rá egy, ma már szinte teljesen elfeledett, osztrák filozófus, Popper Lynkeus, a harcos agnosztikus gondolkodó. Lynkeus mozgalmának az volt a lényege, hogy tagjai vasárnaponként elmentek a templomokhoz, meghallgatták a szentbeszédet, s amikor vége lett a misének, a közönlő hívősegregletnek ellenprédikációkat tartottak. Az író apja (még az eredeti Hack név viselője), ilyen ellenprédikátor volt.

Bizonyos, hogy apai hatás Határ Győző „sevallásúsga”. Ő persze olyan agnosztikus, aki töviről hegyire ismeri a vallásokat. Végig olvasta a dogmákat, az Isten-bizonyításokat, kívülről fújja Szent Ágostont, Aquinói Szent Tamás írásait úgy ismeri, mint hívó a Bibliát. Határ úgy véli, hogy az agnosztikus ember tulajdonképpen parazita. Abból él, hogy elutasítja, amit nem szeret. Beszélgetésünk során Wittgensteint idézte, aki azt írta, hogy amikor elvesztette istenhitét, akkor egy Isten formájú úr maradt a lelkeben. Határ állítja, hogy az ő lelkében ilyen úr nem maradt, mert soha nem foglalkoztatta az „istenség figmentuma”.

Határ Győző sok valláskritikát publikált. Nem csak a kereszténységről. Legutóbb az iszlámot tűzte tollára, amit sokallta veszedelmesebb jelenségnek tart. Ugyanakkor hosszú élete során sok kedves pap-barátja volt, akikkel jókat vitatkozott. Tízennyolc éves korában beajánlották a budai Manréza lelkigyakorlatsházba. Ott az volt a módszer, hogy akinek kételei voltak, az ezeket felírhatta egy cédulára, és a következő találkozó alkalmával választ kapott. A páter megmagyarázta, hogy miben téved, miért tévelygés az, amit gondolt. A fiatal ember cédulája Tornyos Gyula jesusita kezébe került. Ő érdekesnek és eredetinek találta a cédula tartalmát egy tízennyolc éves fiatal ember részéről, és beszélgetésre hívta meg az érettségiző diákokat.

Határ igencsak impresszionálva volt a páter műveltségéről, hiszen Tornyos Gyula Voltaire-t, Diderot-t, Laplace-t ismerte betéve. A találkozások és a hitviták egy darabig rendszeressé váltak. Később Határ Győző elsodródott Tornyos Gyulától, de mindmáig nagy tisztelettel beszél róla. Úgy tudja, hogy a Mária utcai rendházba került, s az ostrom alatt tébécében halt meg. Mondják, hogy tálvilági dolgok is történtek körötte. „Ha szenté akarnák avatni, én nem lennék az advocat diaboli” - jegyzi meg Határ.

Am sem az olvasmányai, sem az éles elméjű vitapartnerai nem változtatták meg az író egyházellenességét és makacs hitelenségét. Annak az elméletnek viszont, ami tagadja a szellemet és mindent a materiára vezet vissza, a vulgariását nem kedveli, és úgy véli, hogy igencsak kompromittálódott, amikor „házasságra lépett” a marxizmussal. Öntudatos „sehitűt” tehát, az önmagát elsősorban filozófusnak tartó (bár mások szerint költőként legrangosabb) londoni író, még élete vége felé közeledve is. Valamit azonban a lelkébe ültethettek a páterek. Ugyanis vallja, hogy mind életfelfogása, mind pedig a filozófiája egyetlen fontos tételre alapszik. A tolerancián. S ez szép keresztény erény.

Sárközi Máttyás

EZÜST ÉS ARANY KINCSEK A BALKÁN RÓL NÉMETORSZÁGBAN

A Stuttgart melletti hochdorfi Kelta Múzeum kiállító helyeiben a Balkánról származó rendkívül értékes régészeti leleteket bemutató kiállítás látható. Először kerülnek e kincsek nemcsak Németországban, hanem egész Közép-Európában bemutatásra. Lelőhelyük a Közép-Balkán területe, a mai Szerbia, a Vajdaság (Bácska, Nyugat-Bánát, Szerémség) Koszovó és Macedónia. Földrajzi szempontból igen változatos terület, főleg hegyvidék, északon viszont a Nagy Magyar Alföld déli nyúlványa terül el, felölve a mai Vajdaság nagy részét. E vidék igen fontos tényező volt az őskorban. Kedvező földrajzi fekvésének köszönhetően a Balkánon fontos kereskedelmi útvonalak haladtak át a törté-

Aranyaszok
a Trebeniste-i fejedelmi sírból
nelem folyamán. A Morva és a Vardár völgyében áramlottak az értékes görög áruk a mykenai kortól kezdve egészen a klasszikus korig Közép-Európa irányába. A görög termékek elsősorban a Balkánon uralkodó illír fejedelmek birtokába kerültek.

Időben a kiállítás átöleli az első évezredet Krisztus sz. e., pontosab-

ban a 9. századtól megszakítás nélkül az első századig.

Külön érdekessége a kiállításnak, hogy a több mint kétszáz gondosan kiválasztott tárgy először látható ebben a formában együtt kiállítva. Ezek valóban hűen tükrözik a Közép-Balkánon Krisztus születése előtt az első évezredben megtelepedett népek művészetét és művelődési életét. A kiállítás-hoz színes, gazdagon illusztrált katalógus járul.

A kiállítás megtekinthető július 31-ig Hochdorf/Enz-ben (Stuttgart-tól nyugatra) a *Keltenmuseum*-ban.
Info-telefon: 07042/78911.
<http://www.keltenmuseum.de>

Dr. Bader Tibor
muzeológus, Hemmingen

ÁRPÁD-HÁZI Szent ERZSÉBET ÁBRÁZOLÁSOK

A Svájcban élő Golarits István fotóművész több éves kitartó munkálkodása, Prokopp Mária művészettörténész értő életrajza és kiváló szakmai kommentárja mellett, az eddig Európában ismert Szent Erzsébet ábrázolásból, kronologikus sorrendben, nagyszerű válogatást jelentetett meg a Tertia Kiadó.

Árpád-házi Szent Erzsébet évszázadok óta az önfeláldozó keresztény szeretet példaképe. A háromnyelvű, kivételében, képminőségében, tipográfiaiban csodálatos album erre az egyetemes, és a XIII. századtól napjainkig tartandó töretlen tiszteletre kíván rámutatni 21 ország 100 képzőművészeti alkotásával.

Magyarországi Erzsébet - 1236-i ünnepélyes oltárra emelésétől - ábrázolásában jótékony szeretetének, csendes egyszerűségének jelképévé vált a rózsacsoda, amelynek első említése egy XIII. századi firenzei ferences leiratában maradt ránk. Az itáliai festők egyébként is leg többször az öleiben rózsákkal ábrázolják Szent Erzsébetet (lásd Giotto, Simone Martini, stb.). A rózsacsoda fontos része a magyar életrajzoknak is, így a szintén ferences Temesvári Pelbárt (1430-1504) Gyümölcsös-kert című (Pomerium sermonum) latin nyelvű prédikációgyűjteménye - 1499-ből - őrizte meg az első Szent Erzsébet életrajzot, amelynek első magyar nyelvű megfogalmazását az Erdi Kódex-ben találjuk.

Erzsébet tisztelete gyorsan terjedt egész Európában, s azt szentté avatása után XI. Gergely pápa is szorgalmazta. A ferencesek harmadik rendje éppúgy, mint a Német Lovagrend, védőszentjévé választotta Erzsébetet, sőt példájukat hamarosan követte a cisztercita és a domonkos rend

is. Jellemző, hogy Magyarországon 1754-ig ünnep, munkaszüneti nap volt november 19-e. Sorra alakulnak a Szent Erzsébet-templomok, kápolnák, kolostorok és kórházak.

De tisztelete Európa más országaiban is igen gyorsan terjedt, Franciaországban Szent Lajos király például lányát Erzsébetnek kereszteltette, Svájcban III. András magyar király segítette a kultusz terjedését, a köznepes ferences templom pompás XVIII. századi üvegablakain méltó helyet kapott Szent Erzsébet. Csehországban Boldog Ágnes, Erzsébet unokatestvére terjesztette szentünk tiszteletét, míg Lengyelországban Szent Hedvig és Szent Kinga nyomán lett igen korán népszerű Erzsébet életpéldája. De említetnünk Spanyolországot, Németalföldet, Luxemburgot, Angliát is, mint ahogy a XIII. századtól kezdve Itáliában is igen eleven Szent Erzsébet tisztelete.

Szent Erzsébet történetének legrészletesebb és legjelentősebb megjelenítése a magyar festészetben 1474-1477 között készült Kasán, a Szent Erzsébet dombán, a főtárlaton lévő oltár-szekrény jobb oldali szobra Erzsébet álló alakját ábrázolja, életének történetét pedig a 2x6 szárnykép mutatja be. Érdessége, hogy a szárnyas oltár 12 képen a művész Szent Erzsébet történetét Németországból Kassára helyezi át; kassai polgárok jelennek meg egykori viseletükben, lakóházaik belsejében.

Árpád-házi Szent Erzsébet talán legismertebb barokk szabadterei szobra a prágai Károly-hídon található. F. M. Brokoff cseh művész 1707-ben faragta kőbe a ferences harmadrend és a Német Lovagrend patrónáját, aki Szent Borbála és Szent Margit társaságában

emelkedik a Moldva fölé.

A szent életű magyar királylány kultusza a XIX. században újjáéledt. Életének főbb mozzanatait figyelemmel követve a Wartburg várában, ahol magyaros karakterű férfiak jelzik hazai kíséretét, végigkövethetjük Erzsébet életének fordulópontjait. Népszerű jeleneteket jelenít meg Than Mór a jász-apáti katolikus templom oltárképén - 1865-ben -, amikor ferences harmadrendi öltözetben koldusok és nyomorékok között gyakorolja a szeretetet. Liezen-Mayer Sándor 1882-ben készített festményén viszont Erzsébetet gazdag úrhölgyként ábrázolja hermelins palástban, amelyet védelmezően von a gyermekét ölelő koldusasszony köré. Az említett magyar festők is a közepkor világát idézik, Szent Erzsébet lényének időtlenségét ábrázolják.

A XX. század első felében bár több hazai templom épült, ezek között kiemelkedőbb művészeti alkotás nem készült. Napjainkban viszont Sárospatak válik Szent Erzsébet tiszteletének központjává. Varga Imre szép bronzszobra a templom előtt úgy eleveníti meg Erzsébetet, amint éppen leszáll a lováról. Úgy, mint aki hazaérkezett egyszer s mindenkorra. Ezt látszik alátámasztani az adomti bencés kolostor ajándéka is, amikor Sárospatak javára lemondta Szent Erzsébet náluk őrzött fejcsont- ereklyéjétől. Azóta minden év pünkösdjén - ahogy erre Prokopp Mária is rámutat -, a szenté avatás emléknapján, itt, szentünk születési helyén üdvözli őt a hazai és a külföldön élő magyarság. Azt az egyetlen magyar szentet, akit az egész világ nemcsak ismer és tisztel, hanem sajátjának is érez.

Udvarhelyi Olivér,
Veszprém

AZ ÚJ KATEDRÁLIS

Az Indianában megjelenő *Sacred Architecture* folyóirat követelménye: a modern divatok ellenére legyen szép a templom. Ezzel ellentétben az új katedrális hatalmas épülettömbje inkább emlékeztet erődítményre, mint áhítatot keltő istenházra. Az első benyomás azonban helyes. Az *Our Lady of the Angels* a földrengés által veszélyeztetett Los Angelesben áll. Mivel elődje nem felelt meg a biztonsági követelményeknek a legmodernebb technikával megépítették a szuper erős földmozgásnak is ellenálló katedrális. Nem kis terhet rakva a 4 milliós hívősegrey vállára. A közvetlenül a *Hollywood Freeway* mellett, 5,6 acre területen álló impozáns épület-komplexumot több helyen fal választja el a kinti világtól. A Freeway oldalán, az autópályáról is jól láthatóan, vastag, nagyméretű ablakok alkotják a falat. Az üveget hatalmas anyagok díszítik, és ott örökítik meg az adakozók nevét. (A betűk méretéből következtetni lehet az adományok nagyságára.) A *Temple Street* felőli oldalon 37 különböző nagyságú harang szakítja meg a fal egységét. A katedrális mellett álló, 156 láb magas nyitott harangtoronyban, *campanilében* 18 harang.

A katedrális „Szépen jelképezi az érsekség sokrétű összetételét”. De nem kevésbé „sokrétű” az alkotók sora sem, élen a világhírű spanyol építésszel, *Jose Rafael Moneo* professzorral.

A tíz méter magas *Nagy Bronz Kapu* a firenzei dómot juttatja eszünkbe. Domborművei különböző kultúrákra utalnak, míg a felette álló hatalmas Szűz Mária szobor arcvonásai „egyesítik minden fajok jellegzetességeit”. Biztonsági okokból nincsenek a kereszt alakú templomban tartóoszlopok. A főhajót hatalmas, vastag falak választják el az egyelőre még majdnem üres oldalszárnyaktól. A Nagy Bronz Kapun belépve díszes, barokk oltár kapja meg a szemünket. Liturgikus funkciója nincs, kultúrtörténeti emléke. Valamikor Spanyolországból került

Kaliforniába. A főhajót szegélyező falakon - és a márvány keresztelőkút mögött - modern, nagyon szép faliszőnyegek. *John Nava* tervezte digitális eljárással valósították meg a belgiumi Bruges-ben. 133 alak jeleníti meg a szentek sorát az apostoloktól napjainkig. De nyolcan nincsenek jellegzetes vonásai. Ők „minden korok ismeretlen szentjei”.

A 2500-3000 férőhelyes katedrálisban kevés a direkt fény. Hatalmas alabástrom ablakok tompítják a tűző kaliforniai nap erejét. „A világon ennél nagyobb területen, 27.000 négyzetláb, alabástromot még nem alkalmaztak.” Az Oltárszentség-kápolna előtt csendre intenek. Az embernél jóval magasabb tabernákulumot *Max De Moss* tervezte. Míg két csukott ajtója szimbólumaival beszélés, kinyitva nehéz követni a tervező elgondolását. Megdöbbenő, idegen. A 333 láb hosszú, 132 láb magas főhajóra jellemző a tervezésnél követett elv: kerülni minden szimmetriát és derékszöveget. A főhajóattól (keresztelőkúttól) lassan lejt a főoltár felé. Az oltár körül 60.000 spanyol mészakolap képezi a padlót, a több mint 5 tonna súlyú oltár törökszági bányából került ide. A 6.019 sippal rendelkező *Dobson-organát* egyenesen erre a helyre tervezték, azonban néhány sipot beépítettek a régi katedrális hangszereiből. Érdekes a hangszórók elhelyezése. A sokemelet magas mennyezetről lelógó csillárok közepén harsonára emlékeztető kikapcsolók. Ezekben vannak a hangszórók. A régi katedrálisból az alttemplomba került az érsekség védőszentje, *Szent Vibiana* ereklyéi és oltára.

Az 5000 férőhelyes *plaza-t* szépen parkosították. Van gyermekjátszóter és meditációs-kert. A környező épületekben hivatalok, lakások. Az ajándékboltban, Itáliában készült szentképek. Közük: *Saint Elizabeth of Hungary, Patron of Widows*.

A kellemesen hűvös szendvics-bár menedékné számított a 102 fokos, Los Angeles-i rekordot döntő hőség napján.

Bitskey Ella, Sarasota, FL

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Folytatás a 2. oldalról.

nofizitizmus, amely szerint Krisztusban az emberi természet megszűnt létezni, amennyiben azt az isteni természet magába foglalta.

A Megtestesülésre azért volt szükség, mert az első ember lázadásával képes volt ugyan Isten rendjét megbontani, de nem volt képes azt helyreállítani. Ehhez isteni hatalom kellett. Krisztus, mint ember, engedelmességével magára vállalt bennünk, jóvátevés az első ember engedelmességét, mint Isten Fia kiengesztelt bennünket Istennel, és mindezt szeretetből. A keresztben elszennvedte a bűn következményét, a halált, a foltámadásban - mint Isten - legyőzte a halált, és emberi természetünket átvette egy másik életbe, mely a mi foltámadásunknak is kezdete.

Mindezeket megmondva, pontról pontra válaszolhatunk olvasónk levélére.

1. Igaza van, amikor képnék tekintti Isten „idős úr”-ként történő ábrázolását, ugyanígy az „Atya jobbján ül” kifejezést: ez utóbbin értjük az istenség dicsőségét, amelyben a második isteni személynek öröktől fogva része volt, és amelyben a feltámadott és megdicsőült Krisztus emberisége is mindörökké részesül.

2. Ahhoz sem fér kétség, hogy a három *monoteista* vallás egy Istenben hisz. Az is megfelel a valóságnak, hogy a kereszténység a Megtestesüléssel, azaz Jézus Krisztussal vette kezdetét, és hogy már az angyal üdvözlét jelenetében utalás van a Szentháromságra (Lk 1, 26-38), ami a továbbiakban az Újszövetség könyveiben egyre világosabban kifejeződik. A kereszténységet éppen a háromságos Egyistenbe vetett hit különbözteti meg más monoteis-

ta vallásoktól. Nagyrészt erre vezethető vissza az az értetlenség, amellyel a zsidóság és az iszlám a kereszténységgel szemben viseltetik (a mohamedánok például azért tartanak bennünket „pogányok”-nak, mert „többistenhívő”-nek néznek).

3. Tágabb értelemben a kereszténység a világ teremtésével kezdődött, hiszen Isten kezdetől fennálló üdvrendjének a kereszténység, illetve Jézus Krisztus a beteljesedése. Az Újszövetség csak az Ószövetséggel együtt érthető.

4. Igaz, hogy Jézus a „Ő év” előtt, mint Jézus, azaz mint istenember nem létezett. De létezett öröktől fogva, mint második isteni személy. - Igaz az is, hogy azért lett emberré, „egy feladatot elvégezzen”. Csak hogy ezzel, mármint a Megváltással, küldetése nem fejeződött be, hanem mint az embert megszentelő, üdvözítő szentháromsági tevékenység folytatódik, amíg ember él a földön: „Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig” (Mt 28, 20).

5. Helyes az a megállapítás, hogy Jézus visszatért a mennyekbe: de mint istenember (amivé a Megtestesülés révén lett) tért vissza, feltámadt és megdicsőült testében, tehát emberi természetével, amelyet a második isteni személy véglegesen magához kapcsolt. Igaz, hogy ez a test „átszellemlült”, de lényege szerint test maradt.

6. A mondottakból következik, hogy Jézus ma is Isten, tehát szükséges, hogy imádkozunk Hozzá, és hogy a Szentháromság nem „időleges valami”, hanem maga az öröktől fogva létező, végtelen, mindenható, háromságos Egyisten, Atya - Fű - Szentlélek, Teremtőnk, Megváltónk, Üdvösségünk, Ő, „akit a bölcs lángesze föl nem ér, csak titokban érző lelke önjajta sejt” (Berzsenyi), Ő, akinek akkor jutunk a legközelebb, ha szeretetben közelítünk feléje, mert Ő a szeretet.

Frank Miklós

HÍREK - ESEMÉNYEK

Fokozott takarékoság

Németországban az egyre növekvő munkanélküliség súlyos problémát okoz az egyházaknak is. Az egyházi adó ugyanis a fizetések függvénye - a munkanélküli segélyből nem vonnak le egyházi adót. Karl Lehmann bíboros, a német püspöki kar elnöke kifejtette, hogy az új évben a korábbinál is fokozottabb takarékoságra kényszerülnek az egyházi intézmények, utalt azonban arra, hogy az egyházi óvodák, iskolák és ifjúsági szervezetek fenntartását a jövőben is elsődleges szempontként kezelik. A nagyarányú munkanélküliség miatt a katolikus egyház bevételeinek csökkenése tavaly megközelítette a 10 százalékot.

*

Milliárdok katonai kiadásokra

Murphy O'Connor brit bíboros élesen bírálta a washingtoni és a londoni kormányt az iraki fegyveres beavatkozás miatt. A főpap szerint a kormányok milliárdokat költenek katonai kiadásokra, holott ebből a pénzből enyhíteni lehetne a szegénységet a világon. Murphy O'Connor szerint, katonai eszközökkel semmi képpen sem lehet tartós békét teremteni sem a Közel-Keleten, sem Irakban.

*

Taizeiek Lisszabonban

Ez év első napjaiban, Lisszabonban tartották a sorrendben 27. taizei ökumenikus ifjúsági találkozót. A hat napos vita-fórum napirendjén a népek közti bizalom erősítése és a béke megteremtése szerepelt. A mozgalmat egy svájci református pap kezdeményezte még 1949-ben a kelet-franciaországi Taizé községben. Először azonban csak 30 évvel később, Párizsban tartottak nemzetközi ifjúsági találkozót. Egy alkalommal Budapesten került sor a találkozóra. Európa különböző országaiból ezúttal is több tízezer jöttek Lisszabonba, hogy részt vegyenek az imával, meditációval és vitákkal egybekötött gyűlésen.

*

Törökország csatlakozásáról

A Vatikán külügyminiszterének tekintett Giovanni Lajolo érsek fenntartással nyilatkozott Törökország tervezett uniós csatlakozásával szemben. A Vatikáni Rádiónak adott interjúban az érsek hangsúlyozta, hogy előbb Törökországnak bizonyítania kellene, hogy valóban Európá-

hoz tartozik és maradéktalanul igazodik az Európai Unió erkölcsi mércéjéhez. Ukrajna viszont teljességgel Európa része - fűzte hozzá Lajolo - és ezért joggal várja el felvételét az EU-ba.

A munkanélküliség leküzdéséért

A Caritas németországi tagozata az idei esztendő a munkanélküliség évének tekintti, és ezért minden eszközzel megpróbálja ráirányítani az illetékesek figyelmét a munkahelyteremtésre. A tagozat elnöke utalt arra is, hogy fel kell lépni az állásnéküliség emberi méltóságának megőrzése érdekében is, mert elterjedt felfogás, hogy a munkanélküliség jó része dolog-kerülő. A Caritas a katolikus egyházhoz közel álló LIGA Bankkal együtt versenyt indít olyan javaslatok díjazására, amelyek a munkanélküliség minél tartósabb és átfogó leküzdésére irányulnak.

*

A szökőár után

Michael Kitbunchu thaiföldi bíboros felszólította a délkelet-ázsiai szökőár által sújtott országok felelős politikusait, hogy körültekintően kezeljék a károk helyreállítására érkező nemzetközi segélyeket. A bíboros kérte azt is, hogy szenteljenek különös figyelmet azoknak a gyerekeknek, akik a szerencsétlenség során elvesztették szüleiket, és árvaaként nem rendelkeznek semmiféle anyagi bevétellel.

Vincze András

Szobrot kapott a „pesti srác”

Sok huzavona után felavatták Mansfeld Péter szobrát Budapesten, a II. kerületi Veronika parkban. A kerületi önkormányzat is ötmillió forinttal hozzájárult a költségekhez, de a szocialista polgármester nem jelent meg az avatáson. Mansfeld, mint 15 éves fiú vett részt az 56-os forradalomban, sőt, annak bukása után is részt vett a szervezkedésben. Mint kiskorút nem lehetett súlyosan elítélni, megvárták, míg betölti a 18. életévét, és 1959-ben felakasztották. A rendszerváltás után a Legfelsőbb Bíróság rehabilitálta.

A szobrot Bolberitz Pál, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora szentelte fel, aki nyolc évig iskolatársa volt Mansfeld Péternek a Medve-utcai általános iskolában.

Az emlékmű felirata: „Életem és halálom emberségednek és a kor embertelenségének példája”. (Heti Válasz/Sz. J.)

SZÁJRÓL SZÁJRA

Az igazi elégtétel

A Bach-korszakban (1850-től 1859-ig) szörnyű eset rázta meg Kalocsa városát. Egy szemtanú elbeszélését, feljegyzését követem írásomban, csak helyenként módosítva a régies nyelvemet.

Bál volt, igazi magyar bál. A fiatalok táncoltak, az idősebb urak meg kártyáztak és ittak. Mindkettő alkalmas izgalmi állapot előidézésére, együtt pedig különösen. Így történt, hogy két törvényszéki tanácsos csúnyán összekapott a zöld asztalnál. Az egyik végül is felugrott, hogy ő ilyen emberrel nem kártyázik és kiment a bálterembe. A másik meg utána, és a táncolók között képen ütötte.

Persze ebből nagy eset lett, párbaj! Segédek megnevezése, küldözgetése, tárgyalása. A város meg reszketett, hogy ebből bizony vérontás lesz. Szerencsére a segédek ugyancsak törvényszéki tanácsosok voltak, komoly és minden kihágástól irtózó férfiak. Ők az elégtétel alapos, de vértelen módját okoskodták ki, közös akarattal.

Harmadnap esteire összehívták ugyanazt a bálí társaságot, még arra is ügyelve,

hogy a cigányok is a tegnapelőttiek legyenek. Mikor aztán az illusztris társaság együtt volt, a két ellenfél kiállt a terem közepére és a sértő így szólt:

- Tisztelt kartársam és barátom! Én téged sajnos igazgatottság állapotában súlyos sértéssel illeltek. Most kész vagyok neked teljes elégtételt adni. Minthogy a legrégibb törvény a „*talio*” (latin kifejezés, annyit jelent: megtorlás hasonlóval, régi magyar neve forrábtüntetés volt), mérj te is nekem olyan mértékűt, amilyennel én neked mértem. Én téged képen ütöttem, te most üss vissza, tisztelt barátom!

Így szólt a tekintetes tanácsos úr, és oda tartotta a képét. A sértett fél pedig lehúzza a kesztyűjét, hatalmas pofont mért rá. Majd a két kibékült ellenfél egymás nyakába borult, a cigány pedig ráhúzta, a fiatalok táncra perdtültek, az idősebb urak pedig kártyáztak és ittak reggelig - de ezúttal békességben!

Talán manapság is kevesebb szomszédok közötti pereskedés lenne, ha - de nem is merem folytatni a gondolatot! Közreadta:

Ramsay Győző

Magyar ferencesek Kárpátalján

A kommunista diktatúrát követően, 1983 nyarán három magyarországi ferences szerzetes került Kárpátaljára. Közük volt Majnek Antal atya, akit missziós munkája után II. János Pál pápa Kárpátalja római katolikus apostoli kormányzójává nevezett ki. Akkoriban még mindenütt Lenin-szobrok, plakátok, kommunista jelszavak voltak láthatók. Jellemző, hogy az első magyar ferences papok Munkácson a Kommunista utca 4. számú házban találkoztak Csáti József vikáriussal. Nagyszőlősen a Misszió számára vásároltak egy házat, onnan látják el már 15 éve négy járás római katolikus híveit Beregszásztól Técsőig. Ma már öt helyen működhetnek katolikus óvodákat, Nagyszőlősen és Huszton rehabilitációs központot, számos helyen ingyenes konyhát, gyógyterápiát is. Ingedben, ha Magyarországról mentek haza, az autójukat teletöltötték vallásos irodalommal. Előfordult, hogy a vámosok is elkértek egy-egy Bibliát, így a többit átengedték a határon. Rendházukban ma négy ferences páter él, és hét fiatalember jelenkezett novíciusnak.

P. Zs., Beregszász

Elhunyt Mindszenty börtöntársa

Kögl Lénárd atya 1916-ban Moson-szentpéteren született; 1940-ben Veszprémben szentiek föl, 1940-1943. közt Balatonbogláron káplán, 1943-1944-ben Nemes-tördemencen, 1944-ben Barcszon szolgálat, 1944-től 1953-ig püspöki számvevő, 1953-tól 1961-ig Dabrony, 1961-1980. közt Jásd plébánosa, 1980-1987. közt újból számvevő. 1945-ben lett püspöki tanácsos, 1985-től székesegyházi kanonok - olvasod a Veszprémi Egyházmegye 1992-es névtárában.

Szemináriumba Veszprémben járt. Doktorátust egyházból szerzett, tömlőben pár hónapig volt Mindszenty Józseffel. Előbb a nyilaskeresztes nemzetiszocialisták, majd a kommunista nemzetközi-szocialisták ülték el. (Ennyi szocializmust hogy lehetett kibírni?)

1944. végén a nyilasok letartóztatják Mindszenty József veszprémi püspököt s a náci ellen vele tartó papokat, kispapokat, teológia-tanárokat, köztük - az első között - az egyházi ellenállást szervező, püspökének fűtőszolgálatot teljesítő Lénárd atyát. Veszprémből a sopronkőhidai fegyházba viszik őket, ahol - Advent ide, Advent oda - nagyban folyik az ellenállók kivégzése. Karácsony után szabadon engedik őket.

Mindszenty esztergomi hercegprímás egyik főembereként kerül újfent tömlőbe a fordulat évének nevezett időben.

Hogy püspöki számvevő volt? Hogyne, Mindszenty mellett, előbb a veszprémi püspökségen, majd Esztergomban is.

- Moson megyében születtem. Németajkú község volt, magyarul a szomszéd falvakban tanultam meg, ahova nyaranta elküldtek a szüleim. A győri bencés gimnáziumba kerültem, a hatodik osztályt Magyaróváron a piarista gimnáziumban végeztem, ott érettségiztem.

A papi pályát választva a győri papnevél intézetbe jelentkeztem, de sokan voltak, nem vettek föl, ezért a veszprémi szemináriumba mentem.

- Az öt év teológia elvégzése után veszprémi egyházmegyei pap lett; az első működési helyén, mint káplán, Boglárán szolgált. Varga Béla, a magyar parlament elnöke volt itt a plébános. Pesten volt állandó lakása, s így fiatal kezdőként működött Boglárán három évig.

Mivel erősen érdeklődött az egyház jog iránt, a teológia elvégzése után a pesti jogi egyetemen egyházból és római jogból doktorátust szerzett.

- Varga Béla háromévi kápláni működése alatt megismerte, és mint kereskedő családból származó fiatal papot, kereskedelmi ismeretekkel rendelkező egyént ajánlotta a veszprémi püspöknek számvevőnek. Akkor még működtek a püspöki uradalmak, amelyek a földosztással szűntek meg.

Mindszenty József kinevezte számvevőjének, s a földosztás után maradt Veszprémben, a püspök anyagi ügyeinek vezetőjeként, ugyanebben a tisztségben.

- Mindszenty letartóztatása alkalmával egy cellába kerültek a veszprémi börtönbe. Veszprémben rövid ideig volt börtönben, majd Sopronkőhidára került, ahol a múltból ottmaradt nyilasokat őrizték.

Szabadulása után 1953-ig működött egyházmegyei számvevőként, majd főszámvevőként; feladata az évi költségvetés és számadás elkészítése volt.

- Alsóórs? Fontos volt a pap szerepe. Igyekeztünk a működő plébániáknak háztáji földet biztosítani. Több helyen sikerült, sőt, többnyire voltak annyi belátással, hogy azért a papnak is hagyják.

Három megye több száz plébániája tartozott a veszprémi püspökséghez és számvevőjéhez, volt miért küzdeni.

- Öt-tíz holdat általában megtarthatnak a plébániák. Arra törekedtünk, hogy biztosítsuk a plébániák lételemét a földdel. Általában máig meg is maradtak az egyház kezén. Ezek a darab földek már nem estek a földosztás hatálya alá; a földosztók falusiak voltak, úgy vehették, a pap is ember, nem bántották.

- Almádiiban - meséli - vettem magamnak házat, hogy ha nyugdíjba mentem, legyen otthonom. Két öcsém van Amerikában; annyi dollárt küldtek, hogy abból vehettem házat, nem a papi fizetésből.

Hatan voltak testvérek; rajta kívül még egy pap került ki közülük, bencés tanár Pannonhalmán, majd Dél-Amerikában.

- Apámnak falusi vegyeskereskedése volt, korán meghalt. Az üzleti érzéket volt kiűl örökölnöm. Varga Béla látta, hogy ez kereskedőgyerek! Mindszenty József elképzelése volt, hogy kerüljön legalább egy pap is a püspöki uradalmaknak irányított közé, hogy képviselje az egyház érdekeit.

A harmadik évezred elején, nyugdíjas-ként, kiegészítő feladatokat lát el az almádi egyházközségben.

- Vasárnap két szentbeszéde van, Káptalanfűreden és a kápolnában.

...Az almádi plébániához tartozó négy istenház közül kettőben.

Amíg bírja.

- Mindent nem lehet elmondani, még nem olyan a helyzet - mentegeti magát szükségességéért.

...A 2004. esztendő karácsonya előtti keddtől már a mennyek birodalmában, a legizgalmasabb között: e napra virradóra magához szólította a Mindenható. Karácsony estéjén az atya után ment az őt gondozó nővér is.

Kögl Lénárd érseki temetésén - 2004. utolsó szerdáján - tömve az almádi Szent Imre templom, félezeren biztos vagyunk. Nála kedvesebb, elnézőbb, türelmesebb, szívósabb, szerényebb tudós és a gazdálkodáshoz is értő lelkipáter, messze földön nem lehetett találni.

Sarusi Mihály, Balatonalmádi

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi terjesztőinkkel (misszióinkkal) rendezni! Csak a kiadóhivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az „ÉLETÜNK” müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

